

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Φιλίες που ελεύθερα κυλούν...

Το (διασκευασμένο) κείμενο της Κυριακής Μπεϊόγλου δημοσιεύτηκε στις 22.04.2018 στον διαδικτυακό ιστότοπο <https://www.efsyn.gr/stiles/aropseis/>.

Είναι δύσκολο να κάνεις έναν φίλο. Φίλο σταθερό, όχι επαφή, ούτε γνωστό και, σε κάθε περίπτωση, όχι φίλο εποχικό. Μιλώ για τον άνθρωπο εκείνο που δεν τον αναζητάς, αλλά είναι δίπλα σου σε άνδρα¹ καλοκαίρια και παγωμένους χειμώνες.

Είναι δύσκολο· μεγαλώνοντας δεν έχεις χρόνο για φιλίες. Γι' αυτό κι αισθάνεσαι πιο φίλους τους παιδικούς φίλους ή της πρώτης νεότητας έστω. Μαζί «σκοτώνετε τον χρόνο». Για να δημιουργηθεί μια φιλία πρέπει να 'χεις «σκοτώσει» πολύ χρόνο με τον άλλον, να 'χεις περάσει άπειρες «ώρες πτήσης» κοινής συναναστροφής. Και, οπωσδήποτε, να έχεις διανύσει μαζί του τεράστιες σιωπές.

Αυτά σκεφτόμουν, καθώς διάβαζα στο λογοτεχνικό περιοδικό «Εντευκτήριο» το εξαιρετικό κείμενο - εξομολόγηση της Ζυράννας Ζατέλη² για την αγαπημένη φίλη της Λούλα Αναγνωστάκη³, στην οποία είναι αφιερωμένο το τεύχος του Μαρτίου. Σε ένα σημείο γράφει η Ζ. Ζατέλη:

«...Κι άλλοτε σωπαίναμε, δεν λέγαμε τίποτα, καμιά ιστορία, καμιά θύμηση, έτεινε απλώς το χέρι της γυρεύοντας το δικό μου -είχε τόσο ντελικάτο χέρι, ζεστό και τρεμάμενο, και τόσο γλυκά με χαιρετούσε όταν έφευγα, όπως τα πολύ μικρά παιδιά όταν τους ζητάς να κάνουν με το χέρι "γεια σου, γεια σου..."».

Το ψιθύριζε κιόλας, "γεια σου, γεια σου...". Α, κάτι στιγμές μου έλειπε τρομερά η Λούλα που πρωτογνώρισα, μέσα στο τουρκουάζ φόρεμα, με τη θαρρετή μπάσα φωνή (όποτε ήθελε μπάσα, όποτε ήθελε χαδιάρικη, λεπτή σαν τρίχα), [...] αλλά και πάλι αποδεχόμενοι, εξ ανάγκης, την τωρινή φιγούρα της, ασάλευτη σχεδόν στην άκρη του καναπέ, ευάλωτη, αισθαντική, μισοχαμένη, σαν να της κύκλωναν τον νου εικόνες και λέξεις που δεν προφέρονταν.»

1 χωρίς νερό, ζεστά

2 Ζυράννα Ζατέλη (1951 -): σύγχρονη Ελληνίδα συγγραφέας λογοτεχνικών βιβλίων

3 Λούλα Αναγνωστάκη (1928-2017): η σημαντικότερη Ελληνίδα θεατρική συγγραφέας

Ναι. Φίλος ή φίλη είναι ο άνθρωπος που δεν δυσανασχετεί στις σιωπές σου, δεν εκβιάζει τον λόγο σου και μπορεί να σε αγαπά τόσο ώστε να σε θυμάται όπως ήσουν την πρώτη φορά που σε πρωτογνώρισε. Και κυρίως δεν σε παρατά όταν παραιτείσαι.

Θυμήθηκα με αφορμή το κείμενο της Ζ. Ζατέλη έναν στίχο από εκείνο το εμβληματικό ποίημα του Τζέιμς Καβάνο⁴ που ανταλλάσσαμε στο σχολείο:

«Δεν περιμένω απάντηση καμία έξω από την παρουσία σου, τα μάτια σου, εσένα. Η φιλία είναι λεύτερη, κυλάει, είναι σπάνια. Δεν θέλει ερεθισμούς, είναι ερεθισμός η ίδια. Εμπιστεύεται, καταλαβαίνει, αναπτύσσεται, εξερευνά, χαμογελάει και κλαίει. Δεν κρεμιέται, ούτε εξουθενώνει, δεν περιμένει, ούτε απαιτεί...».

Ως παιδιά ήταν ευκολότερο να πούμε στους φίλους μας λόγια της καρδιάς. Μεγαλώνοντας τα θεωρούμε αυτονόητα, ανακαλύπτοντας αργότερα -πολλές φορές πικρά- πως καθόλου αυτονόητα δεν είναι. Κι έτσι οι «ψημένοι στη ζωή» κι οι μεγαλύτεροι χαμογελούν συγκαταβατικά και μας καλωσορίζουν στην αληθινή ζωή.

Όμως να, πέφτει στα χέρια σου ένα κείμενο και αυτός ο αποχαιρετισμός σου θυμίζει πως δεν υπάρχει πολυτιμότερη σχέση απ' αυτή. Μια σχέση που μπορείς να βγάλεις τα μαύρα γυαλιά που φοράς πάντα (Λούλα) και να επιτρέψεις στον φίλο ή στη φίλη (Ζυράννα) να δει τα μάτια σου, «ορφανά κι απορημένα».

A3. Η κειμενογράφος υποστηρίζει πως είναι πιο δύσκολο να κάνεις φιλίες, όταν μεγαλώνεις, γι' αυτό «αισθάνεσαι πιο φίλους τους παιδικούς φίλους». Οι σκέψεις της σε προβληματίζουν και απευθύνεις σε έναν παιδικό φίλο ή σε μια παιδική φίλη σου μια επιστολή (200-250 λέξεων) όπου καταθέτεις τις απόψεις σου για τους παράγοντες που εμποδίζουν τον άνθρωπο να συνάψει ουσιαστικές φιλικές σχέσεις στη σύγχρονη εποχή.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ (1945 -)

Κάποιος να σε περιμένει

Το κείμενο προέρχεται από τη συλλογή μικρών πεζών της Μαρίας Στασινοπούλου «Ασκήσεις αντοχής στον χρόνο» (εκδ. Κίχλη, 2021).

Δύσκολα της τα 'φερε η ζωή της Δανάης. Χωρισμοί, αρρώστιες, θάνατοι. Πριν από δύο μήνες έθαψε τον πατέρα της· ένας Θεός ξέρει πόση αδυναμία τού είχε! Τώρα τρέχει με

4 Τζέιμς Καβάνο (1892-1967): Αμερικανός τραγουδοποιός

την ανοϊκή⁵ μάνα, που, ενώ βρίσκεται στο σπίτι της, ζητάει να πάει στο σπίτι της και που δεν την αναγνωρίζει, το μυαλό της αρνείται να τη δει ως κόρη της· ούτε το όνομά της δεν θυμάται. Σαν να μην έφταναν αυτά, το μεγάλο της παιδί, δύο μέτρα παλικάρι, προσπαθεί να κρατηθεί με ψυχοφάρμακα. Μάνα και κόρη και γυναίκα η Δανάη και φροντιστής όλων.

Την έπεισα να έρθει ένα βράδυ να ξεσκάσει λίγο, να φύγει απ' της αρρώστιας την ανάσα. Ήρθε, μιλήσαμε, εκτονωθήκαμε πέντε ώρες. «Πάρε με τηλέφωνο όταν φτάσεις», της είπα καθώς έφευγε, «για να ησυχάσω» -τόσα γίνονται στις μέρες μας. Σε ένα τέταρτο η φωνή της γλυκιά στο ακουστικό: «Έλλη, έφτασα». Και ύστερα από ολιγόλεπτη σιωπή: «Δεν θυμάμαι πόσα χρόνια έχω να πάρω τηλέφωνο κάποιον για να του πω ότι έφτασα... Καληνύχτα. Σ' ευχαριστώ».

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Γιατί η Δανάη ευχαριστεί τη φίλη της Έλλη στο τέλος του διηγήματος; Ποια θεωρείς ότι πρέπει να είναι η στάση ενός αληθινού φίλου σε δύσκολες συνθήκες;

ή

2. Να φανταστείς ότι είσαι η Δανάη και αφηγείσαι σε μια σελίδα ημερολογίου τη βραδιά που μοιράστηκες με τη φίλη σου Έλλη. Να καταγράψεις τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου για όσα σου προσέφερε.

Μονάδες 25